

ALKOHOL

Alkohol je odedávna vyhledávaná droga, v naší civilizované společnosti silně tolerovaná. V současné době, charakterizované opouštěním tradičních hodnotových schémat nenahrazovaných schématy jinými, jeho spotřeba závratně stoupá.

Kromě příjemných účinků, dostavujících se bezprostředně po jeho požití, má alkohol jako každá droga také účinky návykové. Přitom se návyk u alkoholu obvykle neprojevuje tak jednoznačně jako u drog morfinového typu; příznaky jsou mnohdy nenápadné a záluďné, takže je člověk, který nemá s alkoholiky dost bohaté zkušenosti, může dlouho podceňovat. Poněkud zjednodušeně řečeno, považujeme za syndrom alkoholové závislosti (podle dřívější nomenklatury alkoholismu) takový stav, kdy si člověk nedokáže alkohol trvale odřici ani z vážných důvodů. Tedy nemusí jít o pravidelné pití nebo o horentní kvanta.

Odhadem zjišťujeme, že asi 10% lidí, kteří požívají alkohol, se dříve nebo později stane alkoholiky. Kdy a zdali vůbec k tomu dojde, nelze s jistotou předpovědět. Je však z praxe známo, že jsou zvláště ohroženi lidé bez rodin, dále ti, kdo trpí neurotickými potížemi, také lidé, kteří se z nějakých důvodů musejí odřikat jiných světských radostí, a nejvíce všichni takoví, kteří po požití alkoholu pociťují výrazně příznivé účinky na duševní stav.

Kromě závislosti má alkohol další neblahý účinek – chronicky toxický. Při déle trvajícím požívání alkoholu ve větších množstvích dochází totiž k poškozování tělesných tkání a orgánů, z nichž nejznámější je poškození jater. Nejtragičtější následky ale plynou z poškození mozkové tkáně. Přitom k tomu, aby si jedinec vážně poškodil nějaký orgán alkoholem, je zapotřebí různých kvant, podle toho, jak je jedinec odolný. U některých k tomu bohatě stačí i množství podprůměrné vzhledem ke kvantům obvykle požívaným většinou společnosti. Takže argument, že druhý pije více než já o je dosud duševně zdrav, neobstojí.

První příznaky poškození duševní činnosti alkoholem bývají nenápadné. Zprvu se postižený člověk stává jen méně výkonným ve střízlivém stavu, méně kritickým k sobě, takže si pomocí logických kotrmelců snadno pití ospravedlní. Postupně začne morálně upadat, stále obtížněji udržuje svůj, původně třeba vysoký morální a odborný standard, a posléze upadá do stavu demence, kdy nedokáže dostát ani základním zásadám osobní čistoty, a zvláště když je osamocen, šíří kolem sebe ostudu apod. To je naneštěstí ne tak vzácný konec i Bohem nadaných a skvělých osobností.

Ani kněží a řeholníci nejsou proti tomuto nebezpečí imunní. Pozitivně sice působí výběr a výchova pro duchovní službu a osobní řád života, ale některé okolnosti naopak stupňují přirozenou ohroženost této skupiny lidí. Odřekli se pohlavního života a rodinného zázemí, leckdy jim není dopřáno uspokojení z pastoračních úspěchů, chybí společenská prestiž a uznání nezřídka též od představených. Kdo z nich nemá víru výjimečně pevnou, aby dokázal tak komplikovanou frustraci kompenzovat duchovně, může být ohrožen silnou potřebou hledat kompenzaci v droze. A alkohol, jako droga sociálně tolerovaná a v křesťanské praxi jako zlo nedocenená, se nabízí především. Mnoha katolíkům, dokonce některým kněžím, se může jevit opakované opití, pokud nemá za následek nějakou nepřístojnost, jako zcela zanedbatelný

prohřešek např. ve srovnání s nedovoleným pohlavním vybitím. Tak v dobrém úmyslu, snad s upřímným přesvědčením, že zvolil menší zlo, dovolí, aby se zlo zákeřně zakuklené v drogu uhnízdlilo v jeho životě a posléze jej nejen vyřadilo z jeho pastorační funkce, ale dovedlo dokonce tak daleko, že bude svým životem duševně a morálně zbídačeného dementního člověka působit přímo antipastoračně a pozvolna devastovat vše, co ve svém dosavadním životě s námahou a sebezapřením budoval. Droga dosáhne toho, čeho by nikdy nemohla dosíci žádná perzekuce víry.

Co zbývá dělat, když zjistíme, že závislost na alkoholu vznikla? Pak již nepomůže nabádání či úsilí k nalezení nějaké normy v pití. Úspěch takového snažení může být jen dočasný a nedostatečný. Nezbude, než se alkoholu trvale a absolutně vzdát, k čemuž může obvykle dopomoci jen protialkoholní léčba, ambulantní nebo i ústavní. Z falešného studu se jí mnozí straní; obávají se, aby informace o protialkoholním léčení nepošpinila jejich jméno. Tak tomu ale není. Alkoholismus je porucha zdraví a postihuje lidi všech skupin. Není hanba léčit se, hanba je naopak neudělat všechno pro to, aby se řádným léčením zabránilo neblahým koncům. Jen to je čestné a vzbuzuje úctu.

Jelikož součástí léčebného režimu je absolutní abstinence, alkoholologové nedovolují ani likérový bonbon. Pro kněze může vzniknout problém s celebrováním, ve vážném případě však nezbude nic jiného než docela radikální řešení, neboť v sázce je příliš mnoho.

Léčba alkoholové závislosti není snadná a bez komplikací. Proto je třeba zaměřit se především na prevenci a včas zabránit rozvinutí alkoholové závislosti.

Zvláštní odpovědnost za své bližní má každý křesťan. Zakořenil se i mezi křesťany zlozvyk prokazovat úctu nalitím nebo darováním alkoholického nápoje. Takové konvence bychom měli prolamovat. Záměrně a záludně někoho opít nebo mladé lidi vést k pití je počinání nečestné a při zvýšeném osobním riziku přímo zločinné. Zahrává se tu s destrukcí lidské osobnosti.

Prevence u mládeže v podobě abstinence by byla snad ideální, jenže není všeobecně uskutečnitelná. Ale rozhodně by se měli mladí katolíci naučit pít s vědomím smyslu toho, co dělají, a umět se bez potíží zdržet, např. v přítomnosti slabšího, který potřebuje oporu. Zásadní (neokázalá) abstinence by měla být mezi křesťany samozřejmě respektována a měla by se šířit. Některé církve požadují naprostou abstinenci od všech svých členů.

V listech Nového zákona jsou dva pokyny o víně: „Nepij už jen vodu, ale ber si taky trochu vína kvůli svému žaludku a když tak často stůněš“ (1 Tim 5,23). To platí pro přehánějící askety. Druhý je určen na opačnou adresu: „Neopíjejte se vínem, vede to jen k výstřednostem, ale hleďte, ať jste plní Ducha“ (Ef 5,28). Tato druhá výzva by se dnes měla „hlásat ze střeš“, co nejhlasitěji.

André Simon